

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE WIE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Ankel, Solo; Drs J. van Ankel, 's-Gravenhage; Dr H. E. van Ankel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amster-
dam; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosbeide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knappe, Amsterdam; Dr J. G.
Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, 's-Gravenhage; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Landheer, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marnef, Amster-
dam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijss, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries,
Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling

Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f1.50 per jaar.

Advertentie: 25 ct p. regel — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Paschen. — Uit de Schrift: Indien niet... maar nu... (1 Cor. 15:14-20). — Kerkelijk Leven: Synode-In-
drukken X. Geen reactie. Zware toestand. Of op weg
naar punt. Gen. 2 en 3 ouder! Citatenschild. — Op-
voeding en Onderwijs: Wat er ontbreekt. — Pop. Wetenschap-
pelijke Schetsen: Schepping, Paradijs en Torenbouw I. —
Literatuur en Kunst: „Op de Vlaamse Binnenvaart”.
Perschoon. — Kerknieuws. — Advertenties.

Tot 12 April is het adres van den Eind-redacteur:
DUITSCH KAMPWEG, WOLFHEZE.

PASCHEN.

Het Paascheit, een der machtige zuilen van het
christendom, rees omhoog in één oogenblik.

Het kan niet in tijdsduur worden uitgedrukt, hoe-
lang het vorderde, dat de geest van onzen Koning
Jezus Zich met Zijn niet onthouden lichtem ver-
reende.

Snel dan de wonderboom schoot de zuil naar
hoven.

Hooger dan de wonderboom verheft zij zich.
En even vergankelijk als de wonderboom was,
even onvergankelijk is zij.

Zij is gegoten uit eeuwigheidsgraniet.

Zij zal niet doorbuigen, al drukt de kerk der
toekomst, het geestelijke gebouw der levende
steenen steeds zwaarder.

Zij zucht niet onder een zielen, straks ook on-
der een lichamenlast van een schare, die niemand
tellen kan.

Geen scheur, geen barst vertoont zij.

En heel de kerk van alle eeuwen jubelt het in
haar Paaschpsalm uit: Wij zien het, maar door-
gronden 't niet.

Geen scheur, geen barst in de Opstandingszuil?
Zoo heeft van den eigen morgen der opstanding
het ongelooft geïnspiceerd.

Reeds den eersten dag begon de wereld de
Paaschvreugde der discipelen te vergallen door
haar leugen.

Maar hoe de omgekochte wachters het ook uit-
hazunden: men heeft het lichaam van Jezus ge-
stolen, als wij slapen, zij lieten daardoor hun blij-
schap niet dempen.

Zij wisten.

Zij hadden gezien.

Menig keer daarna vertoende de heilige Ver-
rezenen zich aan hen met vele gewisse kenteekenen.
En zij, die door hen in Jezus' naam gelooven,
de levenskinderen, de zonen en dochteren der op-
standing laten de geestdrift van Paschen door alle
leugenen, welke tot op heden tegen het opstan-
dingsfeit gestoffeerd worden, niet dooven.

Al hebben zij zelf Hem niet gezien, zij juichen
met de jongeren mee: de Heere is waarlijk opge-
staan en Hij is van Simon gezien.

Zij zijn de zaligen, die niet zien en nochtans
gelooven.

Zij eischen geen zintuiglijke waarneming eer zij
aannemen, dat Jezus leeft.

Zoo deed Thomas.

Hij stelde de zintuiglijke waarneembaarheid van
den levenden Christus afhankelijk van zijn zintuig-
lijke waarneming.

Maar Christus gaf het hem bij Zijn verschijning
te verstaan, dat zintuiglijke waarneembaarheid en
zintuiglijke waarneming twee zijn.

En Thomas kon zijn standpunt niet handhaven.
Hij kon slechts aanbidden „mijn Heere en mijn
God!”

Geen enkele valsche verf loopt er door het he-
melich manner van de opstandingszuil.

Het is maagdelijk wit.

De strijd, welke om het Paascheit gestreden
wordt, concentreert zich voor een goed deel om
de zintuiglijke waarneembaarheid.

Nee, die zintuiglijke waarneembaarheid is maar
niet iets van minder belang.

De zaligheid, de eere Gods hangt er aan.

Indien de opstanding had plaats gehad op een
wijze, waardoor zij aan de zintuiglijke waarneming
als zodanig ware onttrokken, zij zou geen op-
standing zijn.

Al mag ik mijn vinger niet steken in het teeken
Zijner nagelen. Hij moet toch het lichaam hebben
betroffen, waarin dat teeken staat afgedrukt.

Wat zou het Paascheit betekenen, indien Chris-
tus niet te zien en te hooren en te tasten ware?

Dan zou de opstanding slechts een spelen met
woorden wezen.

De zintuiglijke waarneembaarheid is juist het
centrale in de verrijzenis onzes Heeren.

Dat heeft het ongelooft ter dege gevoeld.

Nu eens loochende het die zintuiglijke waarneem-
baarheid driest en stont, dan weder nam het fijne
kunstgrepen te haat en suggereerde: het zintuig-
lijk waarneembare is immers van lager orde, de
opstanding moet in de sfeer van de hoogste fei-
telijkheid worden gezocht en in die sfeer draagt
zich alles geestelijk toe.

En het moet niet schaamte bekend, al die onge-
loofsvindingen naseeneren in de Paaschprediking
van tegenwoordig.

Het wordt van de kansels uitgezond: Paasch-
feest is lentefeest. De opstanding is het symbool
van het nieuwe leven, dat steeds weer uit wat
dood scheen doorbreekt. Zoo kan ook het geloof
in Gods heide niet sterven. Het kan doormaken
een winterijd. Maar daarna botten toch de knoppen
uit en uit die knoppen wringen zich bladeren,
bloemen en vruchten en de zoon van den hemel-
schen Vader vervult de lichten van geurige men-
schenliefde.

Het wordt van de kansels gepropageerd: de droef-
heid had bij de discipelen het dieptepunt bereikt.
Wilden zij niet psychisch samenbreken, dan moes-
ten zij wel tot autosuggestie de toevlucht nemen.
Zij infecteerden elkander: hij kan niet dood zijn.
En de meest sensibele naturen onder hen kregen
hallucinaties: zij zagen hem in levenden lijve vóór
zich. Zij aanbaden hem. Doch dat is het beste
bewijs, dat het christendom niet staat of valt met
mensen. De eerste christenen waren argeloze
zielen, maar in gebrekkige vormen brachten zij
de boodschap der onsterfelijkheid. Dit is het eigene
in het Paaschevangelie: de herinnering van den
Goede, den Groote leeft voort en zal menigvele
ten voorbeeld zijn op het moeilijke levenspad, aan-
sporen tot zachtaardigheid, geduld geven bij het
lijden, sterkte instorten om te sterven en tot het
einde toe het optimisme doen behouden.

Het wordt van de kansels geleerd: verre boven
den zintuiglijk waarneembaren mensch Jezus gaat
de Christus-idee. En nu bestaat hierin de opstan-
ding, dat men na het sterven van Jezus de Chris-
tus-idee, welke vooral in de astraalreligies reeds
lang bestond; op Jezus toepaste, in dien zin verrees
Jezus voor de „leerlingen” uit het graf en dit
maakt de blijdschap van Paschen uit, dat de Chris-
tus-idee onvergankelijk, onuitroeibaar is. Menschen
gaan heen, maar de ideeën blijven.

Het wordt van de kansels verkondigd: niet de
historische Jezus heeft de hoogste waarde voor het
christelijk geloof. Het moet u te doen zijn om
den thans levenden Heer in den hemel. Indien
gij Zijn gemeenschap ervaart, dan kunt gij desnoods
alle historische werkelijkheid missen. Dan is er
u weinig aan gelegen of Jezus uit een moedermaag
is geboren, of Hij inderdaad leefde, gelijk de evan-
gelien u beschrijven, of Hij opstond en door allen
die in 1 Korinthe 15 worden vermeld is gezien,
of Hij voor de oogen van zijn discipelen ten hemel
voer. Al zou de historische kritiek u dat alles ont-
nemen, de waarheid van het Christelijk geloof zou
er niet door veranderen. De echte opstanding rust
voor u hierin, dat gij u het contact met den
levenden hemel in Christus bewust wordt.

Zoo wordt op allerhande wijze, zelfs door u te
vleien met de hoogere werkelijkheid van ervaring

en bevinding, aan de zintuiglijke waarneembaarheid
van de Opstanding en den Opgestande getornd.

Zoo wordt het Paascheit ontfiet.

Maar de oprecht geloovige onderkent in al deze
theorien en hypothesen de stem van den Leu-
genaar van den beginne.

Hij hoort hierin een herhaling van het: is het
ook?, waarmee de verleiding eens tot den mensch
kwam.

En hij verjaagt den duivel van de deur van zijn
hart met een: ga weg, Satan, daar staat geschreven:
de Heere is waarlijk opgestaan en Hij is van
Simon gezien.

Mijn Heiland bleef niet zintuiglijk waarneembaar
in den dood.

Want dan was Hij mijn Heiland niet meer.

De doodverwinnaar is evengoed zintuiglijk waar-
neembaar.

Als ik dat niet kon gelooven, ware ik de ellen-
digste van alle schepselen.

De zintuiglijke waarneembaarheid is voor mij
geen bijzaak op Paschen, maar hoofdzaak.

Weliswaar leef ik thans nog door-geloof en niet
door aanschouwen.

Weliswaar is mijn Jezus thans nog aan mijn
zintuiglijke waarneming onttrokken.

Maar mijn niere verlangen in mijn schoot om
Hem, den Zintuiglijk Waarneembare straks niet
alleen met zielsog, maar ook met mijn lichamelijk
oog te zien.

En dat verlangen zal bevredigd worden.

Want ik heb de belofte.

Ik zal Hem zien gelijk Hij is.

Mijn oogen zullen den Koning zien in Zijn
onvergelykelijke schoonheid.

Hij verzekert mij op dit Paascheest: Ik leef en
gij zult leven.

Ik zal leven gelijk Hij.

Niet slechts als afgescheidenen ziel.

Maar als het volmaakte zal gekomen zijn ook
in een zintuiglijk waarneembaar lichaam.

Ik zal Hem mogen aanraken.

Ik zal, wat aan de Magdaleensche niet vergund
was, Zijn voeten mogen kussen.

Ik zal Hem hartelijk mogen omhelzen.

Ik zal als vol mensch mij aan Hem, nog voller
mensch, in Wien de volheid der Godheid lichamelijk
woont, mogen verzadigen.

Dan zal het altijd Paascheest voor mij zijn.

En gij, o ongeloofige, zult Hem ook zien.

Niet verscholen achter een wolk.

Maar zittend op een wolk.

Dan zult gij, hoe religieus gij uw ongelooft ook
inleedt, moeten getuigen: en loch was Hij zintuig-
lijk waarneembaar.

Gij zult Hem aanschouwen, maar niet van naby.

Gij zult Hem zien, dien gij in uw ongelooft door-
stoken hebt.

En gij zult rouw bedrijven.

Maar het zal een te laat berouw zijn.

De gemeente van dezen dag achte het zintuiglijk
waarneembare in het Paascheit toch niet van on-
dergeschikt gewicht.

Zij late het in haar Paaschzangen volle recht
wedervaren.

Alzoo vange zij het eeuwige Paascheest reeds
in deze dagen aan.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Indien niet... maar nu...

1 Cor. 15:14-20

Ons Paascheest brengt ons weer den blijden
jubel van Jezus' verrijzenis uit de dooden.

Velen ontkennen helaas! Jezus' lichamelijke op-
standing.

De kerk van Christus belijdt ze met heilige geest-
drift.

Reeds in Paulus' dagen vond ze bestrijding. De
apostel waarschuwt de Corinthiërs voor de gevol-
gen wanneer zij gehoor geven aan de dwaling.

dat er slechts van geestelijke en niet van lichamelijke opstanding sprake kan zijn.

Indien Christus niet opgewekt is, dan is de apostolische prediking ijdel.

Haar inhoud en kracht is toch dat zij de verkondiging brengt van een levenden zaligmaker.

Wanneer Jezus nu in het graf is gebleven dan is de levende inhoud aan de prediking ontnomen.

Welke vrucht kan een prediking hebben, die een Jezus verkondigt welke gestorven is en dood is gebleven?

Indien Christus niet opgewekt is, dan is ons geloof ijdel en tevergeefs.

Gelooven is ook vertrouwen.

Hoe kan nu het geloovig vertrouwen zich klemmen aan een verlosser, die door het graf werd overwonnen en onmachtig bleek de boeien des doods te verbreken?

Vertrouwen op een overwonnen en gelooven in een gestorvene, is dat niet ijdel en tevergeefs?

Indien Christus niet opgewekt is, dan zijn wij nog in onze zonden.

Verlossing is er dan niet.

Dan heeft Jezus zich in den dood gegeven, het graf heeft Hem omsloten gehouden en van bevrijding is dan geen sprake.

De zware steen houdt de groeve dan volstrekt dicht.

De dood heerscht dan ongebroken.

En daarin triumeert de bezoldiging der zonde.

Indien Christus niet opgewekt is, zijn zij verloren die in Hem ontslipe.

Immers zij gingen vertrouwend de eeuwigheid in en legden het moede hoofd op het rustbed der dooden neer in de verwachting van een zalige opstanding.

Maar zonder de verrijzenis van Christus ontbreekt hun voor die hoopvolle verwachting alle grond.

En zij zijn verloren, hopeloos verloren, die met deze fictie zich hebben geveeld.

Ja, waarlijk, indien Christus niet opgewekt is dan zijn wij de ellendigste van alle menschen.

Wij, christenen, vonden in dit leven ons geluk niet.

Daarom hoopten we op een ander, een beter vaderland.

En het geopende graf van onzen Borg ontsloot ons daartoe de poort.

Maar indien nu Jezus in den dood zou zijn gebleven dan was er voor ons geen eeuwigheidsverwachting.

In dit leven dan teleurstelling en voor het hiernamaals geen licht.

Waren we dan niet de ellendigste van alle menschen?

Maar nu... Christus is opgewekt.

Hij als eersteling en dus de profetie in zich dragend van de opstanding der zijnen.

Nu is de apostolische prediking een evangelie van levende hoop.

Nu heeft ons geloof een rijken inhoud, want onze Zaligmaker is wel overgeleverd om onze zonden maar opgewekt om onze rechtvaardigmaking.

Nu roemen wij op ons Paascheest in een overwinning over dood en graf en staan wij in de zekerheid van volkomen verlossing van zonde en dood.

En nu treuren wij niet over hen, die van ons gingen alsof zij verloren zijn.

Onze dooden slapen slechts tot den morgen der zalige opstanding.

En nu zijn wij niet de ellendigste maar de gelukkigste van alle menschen, die den dood in het aangezicht roemen mogen: ik geloof de wederopstanding des vleesches en een eeuwig leven.

Zalig wie zoo Paschen doorleeft.

Indien Christus niet was opgewekt.

Mijn God, waar was mijn hoop, mijn moed gebleven ik was vergaan in al mijn smart en rouw.

Maar nu... Christus is opgewekt, daarom wacht op den Heer, godvruchte schaar, houdt moed Hij is getrouw, de bron van alle goed!

J. G. KUNST.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-Indrukken.

X.

De geheimzinnige auto.

De goede Vreelanders zullen niet geweten hebben, wat zij zagen, toen op een Zondag tusschen de twee diensten een auto voor de pastorie stilstond en vier heeren daaruit stapten.

Als zij iets van de nieuwsgierigheid van alle dorpsbewoners hebben — de stedelingen hebben nog wel grooter gebreken — dan zal het van mond tot mond zijn gegaan: wat moet het met die auto?

De pastor, vermoed van het Synodewerk, reeds op jaren, een preek achter zich en de ander vóór zich, werd bewerkt om de Synode uit te stellen.

De kerkeraad van Amsterdam-Zuid pleitte bij monde van zijn deputaten, dat hij met zijn antwoord niet binnen de vier dagen, aan Dr Geelkerken gesteld, gereed kon zijn.

De praeses met zijn goedig hart, die gaarne ieder een dienst bewijst, was in beginsel niet ongenegen tot uitstellen over te gaan.

En toen den volgenden dag de door hem gevraagde adviezen niet spoedig binnenkwamen en bij uitstel toch spoedig bericht noodzakelijk was, besloot hij ertoe en verwittigde „De Standaard”.

Zoo stond het nog in de stads-editie van dat blad.

Links en rechts konsternatie bij wie dat lasen.

Mystifikatie? werd hier en daar gevraagd.

Immiddels echter ontving de Praeses de noodige adviezen en inlichtingen.

En hij had den moed om op zijn genomen besluit terug te komen.

Had hij zich bezorgd gemaakt door de overweging: „welk figuur zal ik slaan”, hij zou er voor zijn teruggedeinsd.

Maar nu aarzelde hij niet.

Hij riep de Synode tegen den bestelden datum saam.

In de treinen kon men beluisteren, hoezeer men de houding van den Praeses prees.

Ware het uitstel doorgestaan, zoo zou men zeker het inkorrekte niet hebben laten passeeren.

Maar nu voelde men met den Praeses mee.

Toen dan ook Ds Fernhout op de Synode van het een en ander uitleg gaf, was er niemand, die ook slechts het geringste verwijt tot hem richtte. Alles was terechtgekomen.

En de persoon van Ds Fernhout was door die korte schommeling nog in een te vriendelijker licht komen te staan.

Wie zou op hem boos kunnen zijn?

Geen antwoord.

Indien de Synode voor ontstemming vatbaar ware, zou dit veeleer een reden daarvoor hebben gegeven: er was nog geen antwoord van Dr Geelkerken.

De vier dagen waren tot vijf dagen uitgedijd en nog was er niets.

Zelfs geen briefje van verontschuldiging.

Hoe de vork in den steel zat, was niet onbekend.

Een onderling had het in de Park-kerk te Amsterdam-Zuid uitgesproken, dat Dr Geelkerken voor zijn antwoord aan een dag genoeg had, ja het zelfs wel in vijf minuten kon geven, maar dat de kerkeraad met het zijne niet klaar kon komen.

Daarom verzocht hij Dr Geelkerken zijn antwoord niet vóór dat van den kerkeraad te verzenden.

En Dr Geelkerken had daarop van den kansel de verzekering gegeven, dat beide antwoorden tegelijk naar Assen zouden worden gezonden.

Hoewel de Synode volstrekt niet hooggevoelende was en zich niet op een standpunt van gezagshoogheid plaatste, kon zij zich hierin toch niet lijdelijk schikken.

Had zij hier toegegeven, dan zou zij hebben toegelaten, dat een kerk over alle andere kerken in haar meerdere vergadering heerschte.

Dan zou een kerk aan heel de Synode de wet hebben gesteld.

En dat, terwijl de Synode van dien kerkeraad niet eens antwoord verwachtte.

Wel hadden Deputaten der Synode er bij hem op aangedrongen om invloed uit te oefenen op Dr G., opdat die, zou hij het met vrije consciëntie kon doen, de verklaring zou teekenen.

Maar eenig bericht daaromtrent had de Synode niet gevraagd.

Er werd dus besloten aan Dr Geelkerken een telegram te zenden, dat de Synode vóór den volgenden dag twee uur van hem tijding verzocht of hij al of niet de hem voorgelegde verklaring wenschte onderteekenen en zoo geen antwoord werd ontvangen zou dit als een weigering om te teekenen worden opgevat.

Men ziet, ook hierin toonde de Synode zich weer lankmoedig.

Het zou voor de hand gelegen hebben, wanneer zij per omgaande antwoord had verlangd.

Als het toch gereed lag, waarom kon Dr Geelkerken het niet dadelijk zenden?

Maar ook hier hield men met prikkeling, die daardoor mogelijk kon opgewekt worden, rekening.

Intusschen deed men andere zaken af.

Hoe men echter de Synode thans verwijten kan, dat zij op het laatst „met telegrammen ging werken”, is een raadsel.

Hoe hierin eenig gemis aan broederlijkheid gezocht kan worden, evenzeer.

Zou het wellicht beter zijn geweest, wanneer de Synode kortweg Dr G. geciteerd had?

Zou men het vriendelijker hebben gevonden, wanneer de Praeses hem dadelijk na zijn binnenkomst in de zitting van het Comité-generaal een bestraffing had toegediend, omdat hij den termijn, door de Synode gesteld, eigenmachtig had overschreden?

Of zou men het verantwoordelijk tegenover de kerken hebben geacht de Synode geheel onnoodig langer te rekken, de gemeenten, welke nu haar predikant hadden afgestaan, noodeloos nog langer van herderlijke zorg verstoken te laten?

Wij hoorden een Synodelid het vermoeden opperen, dat de Synode van Assen misschien al langer geduurd had dan de staat der rechtheid, maar hoelang had men de Synode dan wel willen ophouden?

Er was geen enkel motief noch aan het behoud van Dr G. noch aan het heil der kerken te ontleenen om een houding aan te nemen van: Komen wij er vandaag niet, dan komen wij er morgen.

De Synode handelde ook hierin nog heel zacht, kens met Dr G.

Stuurli aan den wal, die thans ontevreden zijn over den gang van zaken, kunnen gemakkelijk ongemakkelijke kritiek oefenen.

Zij, die in het schip geweest zijn, weten, dat ook nu nog de Synode het goede met Dr G. zou wel als met de kerken voorhad.

Ook nu nog verliet haar de uiterste welwillendheid niet.

Geen reactie.

Na een beslissing als die, welke op de Synode te Assen genomen werd, bestaat er een neiging om zich krampachtig vast te klemmen aan het oude.

Het is nu eenmaal een levenswet, dat actie reactie werkt.

Wanneer dan ook iets vreemds zich openbaart, dat gewoonlijk als iets nieuws wordt beschouwd — ofschoon het vooral in deze van kracht is, dat er niets nieuws is onder de zon — dreigt altoos het gevaar, dat men zich tegen al het nieuwe kant.

Indien men niet oppast zal dit een van de meest funeste gevolgen van de kwestie-Geelkerken zijn, dat de echte, voortgaande reformatie, welke roeping is van alle tijden, maar vooral in onze dagen broodnodig is, wordt stopgezet.

Dan viert het konservatisme hoogtij.

En ook dit moet voor onze kerken een ramp worden geacht.

Konservatisme, dat nooit bedoelt het goede, door God geschonken, te konserveeren en daarmee te wekeren, maar dat er steeds op uit is, om bestaande toestanden onveranderd te laten en alle verbetering af te wijzen, is door God veroordeeld.

Zegt den kinderen Israëls, dat zij voortvaren. Zoo luidt de eisch des Heeren.

Dat blijve ook onder ons de leuze.

Men vergele het niet; met reformatie heeft de actie-Geelkerken niets gemeen.

Zij leidde onze kerken in het spoor der deformatie.

Zij moest konsekvent voeren tot losweeking van het Woord en tot degradatie van onze Gereformeerde belijdenis.

Niet voor ieder was dat van meetaf duidelijk.

Thans beginnen steeds meerderen het in te zien.

En wij hopen, dat het niet lang zal duren, of ieder onzer zal inzien, dat het proces niet liep over een kleinigheid, maar dat er een der levensbelangen van ons kerkelijk en geestelijk leven mee was gemoeid.

Intuïtief wordt dat wel bijna algemeen in onze kerken gevoeld.

Maar nog niet ieder weet dat goed te beredeneeren.

En daarop dient ook aangestuurd.

Door bijzondere omstandigheden was het voor ons sinds lang geen geheim meer, dat er een ziekteproces in onze kerken werkte.

Wat achter de gesloten deuren van onze Redactie zich afspeelde, stond hiernee in nauw verband.

Steeds hebben we op die bedenkelijke symptomen gewezen en geweigerd ons te laten vinden voor een kompromis, waardoor het aan ons Calvinisme vijandig beginsel zich zou vermengen met het zuiver reformatorische streven.

Natuurlijk hebben wij daarvan niet enkel vragde beleefd.

Het neen-zeggen brengt zijn onaangenaamheden mee.

Toch zou het van ondank getuigen, indien wij er niet voor uitkwamen, dat de uitkomst, hoe gaarne wij die anders hadden gezien en hoezeer wij ons zonder dat het groote publiek het vermoedde, hebben beijverd om afwijkenden te winnen en te overtuigen, ons heeft gerechtvaardigd.

Wat wij bij de eerste kennismaking als deformatie signaleerden is thans ook als deformatie aan den dag gekomen.

Juist daarom mochten wij ons standpunt niet prijsgeven, omdat deformatie en reformatie twee tegengestelde werkingen zijn, welke elkander met geestelijke wapenen moeten bestrijden.

Nu leze men uit deze bekentenis weer niet te veel, waaraan men zich in onzen tijd nog al eens bezondigt.

Men meene niet, dat elke wisseling, welke er gedurende het bestaan van ons blad in de Redactie heeft plaats gevonden, tot het konflikt tusschen deformatie en reformatie kan worden herleid.

Daartegen zouden wij reeds bij voorbaat moeten opkomen.

Maar dat dit konflikt in de eerste jaren telkens weer uitsloeg, mag achteraf wel openbaar gemaakt.

Aan het reformatorisch ideaal hebben wij onze trouw verpand.

Dat bracht vanzelf mede, dat wij elk deformatorisch pogen, hoezeer wij ook ter wille van hen, die het voorstonden er leed overdroegen, zonder een pas te wijken moesten weerstaan.

Dit is dan ook voor ons de zegen van Assen, dat de Synode een van de wissels, welke naar het deformatorische spoor was overgehaald, weer in den goeden stand heeft teruggebracht.

Dat stempelt haar tot een reformatorische Synode.

Doch daarmee is het reformatorisch werk niet afgelopen.

Want ha reformatie

Er moet

Daarbij

Zoals

Daaraan

's Heeren

varen voor

Voorhaar

volgende

drongen:

1. VERB

2. UITBO

3. PLEIT

4. HERZ

5. HERZ

GEN"

EENIGE U

6. DOOR

CHIESTEL

WAAR DI

SING.

7. BEP.

PUNT

Wij moge

van ons v

weer op ve

De reform

den doorge

= Zulvere

Na de p

node is er

Niet in A

Daar bre

uitspraak

Maar in

Behouden

hun houdi

schijnen al

zich aan de

Heerlijk i

metterdaad

En groote

Wij gelo

zaak-Geel

komen van

tot beter i

Daarover

Maar er

De „N. R

vew vertell

zijn zijde

omdat hij

loos zou st

Ook berei

in een lijde

zij niet last

Indien dit

verontruste

Eerlijkheid

leken.

Want zich

de besluite

voert in een

achtig" niet

Voor onze

schatten gev

dung met zic

waaromtre

Maar daar

Zij maken

onzer belijde

Eat te ne

zeker onder

De Synode

Dr G., dat h

aan wat hij

Ze mogen

en anderszin

Nu het ech

zich geveinst

een taak me

Krachten

niet alleen te

wijkende gev

glijpt, maar

de Dienaren

binnen haar

Van het

kwijten.

Zij kunnen

vragen steller

tekening vo

Maar bij de

ressort is di

Het zou n

Indien er

tanten, die

verwante zij

misschien ee

leggen van z

om zuivere

Maar zoove

Van dit d

zich dan ook

Al wat naa

Zij hebben